

- ABIZANDA BROTO, Manuel. *Documentos para la historia artística y literaria de Aragón procedentes del Archivo de Protocolos de Zaragoza*. Vol. III: Siglo XVIII. Saragossa: La Editorial, 1917, p. 399-400.
- ADELL, Joan Albert; BESERAN, Pere; SIERRA, Albert; VILARÓ, Albert. *La catedral de la Seu d'Urgell*. Manresa: Angle, 2000.
- ADROER I TASIS, Anna Maria. *El Palau Reial Major de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Delegació de Cultura, 1979.
- «El Palau Major de Barcelona i el convent de Santa Clara». *Medievalia* [Barcelona], vol. 3 (1982), p. 45-52.
- «Algunes notes sobre la capella del Palau Major de Barcelona». *Anuario de Estudios Medievales* [Barcelona], núm. 19 (1989), p. 385-392.
- «El palau de la reina Elionor: un monument desaparegut». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. vi (1994), p. 247-264.
- Age of chivalry: Art in Plantagenet England, 1200-1400*. Londres: Royal Academy of Arts, 1987. [Catàleg d'exposició]
- AGUILÓ, D. E. «Notes y documents per una llista d'artistes mallorquins dels sigles XIV y XV». *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana* [Palma], núm. 298 (gener 1905).
- AGUIRRE, Domingo de. *Palacio Real de la excelentissima ciudad de Barcelona. Tratado historico-legal del Real Palacio antiguo y de su quarto nuevo de la excelentissima ciudad de Barcelona y de los officios de sus alcaydes o conserjes*. Viena: Impressor de la Academia, 1725.
- AINAUD DE LASARTE, Joan. *Ars Hispaniae: Historia universal del arte hispánico*. Vol. X: *Cerámica y vidrio*. Madrid: Plus Ultra, 1952.
- «Dades inèdites sobre la catedral romànica de Vich». *Ausa* [Vic], vol. i, núm. 5 (1952-1954), p. 205-209.
- «El Maestro de Soriguera y los inicios de la pintura gótica catalana». *Goya* [Madrid], núm. 2 (1954), p. 75-82.
- *El Palau de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions, 1988. (Som i Serem; 2)
- *La pintura catalana: De l'esplendor del gòtic al Barroc*. Ginebra: Skira-Carroggio, 1990.
- «Maîtres verriers français en Catalogne aux XIV et XV siècles». A: *Les vitraux de Narbonne: L'essor du vitrail gothique dans le sud de l'Europe*. Narbona: Ville de Narbonne, 1992. (Connaissance de Narbonne; 3)
- AINAUD DE LASARTE, Joan; GUDIOL I CUNILL, Josep; VERRIÉ I FAGET, Frederic Pau. *Catálogo monumental de España: La ciudad de Barcelona*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto Diego de Velázquez, 1947. 2 v.
- AINAUD DE LASARTE, J.; VILA-GRAU, J. [et al.]. *Els vitralls de la catedral de Barcelona i del monestir de Pedralbes*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1997. (Corpus Vitrearum Medii Aevi; Espanya 9, Catalunya 4)
- AINAUD DE LASARTE, J.; VILA-GRAU, J.; ESCUDERO, M. A. *Els vitralls medievals de l'església de Santa Maria del Mar a Barcelona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1985. (Corpus Vitrearum Medii Aevi; Espanya 6, Catalunya 1)
- AINAUD DE LASARTE, J.; VILA-GRAU, J.; ESCUDERO, M. A.; VILA I DELCLÒS, A.; MARQUÈS, J.; ROURE, G. *Els vitralls medievals de la catedral de Girona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1987. (Corpus Vitrearum Medii Aevi; Espanya 7, Catalunya 2)
- AINAUD DE LASARTE, J.; VILA-GRAU, J.; VIRGILI, J.; COMPANYYS, I.; VILA I DELCLÒS, A. *Els vitralls medievals del monestir de Santes Creus i la catedral de Tarragona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1992. (Corpus Vitrearum Medii Aevi; Espanya 8, Catalunya 3)
- ALART, Bernard. «Notes historiques sur la peinture et les peintres roussillonnais». *Bulletin de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales* [Perpinyà], vol. XIX (1872).
- «L'ancienne industrie de la verrerie en Roussillon». *Bulletin de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales* [Perpinyà], vol. XX (1873).
- ALART, Bernard; BRUTAIS, Auguste. *Inventaire-sommaire des archives départementales. Pyrénées Orientales. Serie B, tome I*. París: Imprimerie et Librairie Administratives de Paul Dupont, 1886.
- ALCOLEA I BLANCH, Santiago. *Il gotico internazionale in Spagna*. Milà: Fabbri, 1966.

- ALCOVER, Antoni Maria; MOLL, Francesc de Borja. *Diccionari català-valencià-balear*. Palma: Moll, 1988. 10 v.
- ALCOY, Rosa. «El frontal de Santa Maria d'Avià». A: *Catalunya Romànica*. Vol. XII: *El Berguedà*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986a, p. 102-111.
- «El frontal de Santa Margarida Sescorts». A: *Catalunya Romànica*. Vol. III: *Osona II*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986b, p. 580-589.
- «El cercle d'Avià i la miniatura anglesa: una modalitat de l'estil 1200 a Catalunya». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. III (1987), p. 103-127.
- *Pintures del gòtic a Lleida*. Barcelona: Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Lleida: Cercle de Belles Arts de Lleida: Estudi General de Lleida, 1990. [IV Premi d'Investigació Josep Sarrate].
- «Canvis i oscil·lacions en la imatge pictòrica dels jueus a la Catalunya del segle XIV». A: *Actes del 1r Col·loqui d'Història dels Jueus a la Corona d'Aragó*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 1991, p. 371-392.
- «Un proemi a Jaume Huguet. Reflexions sobre la pintura en l'àrea tarragonina entre el 1412 i el 1448». A: *Jaume Huguet, 500 anys*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992, p. 32-47.
- «El retaule de Sant Gabriel. Pere de Valldebriga i el primer Borrassà». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. VI (1994), p. 327.
- «Pere Serra, Guerau Gener i Lluís Borrassà a l'entorn del gran retaule gòtic de Santes Creus». A: *Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus*. Vol. XV-XVI: 1992-1993. Santes Creus: Arxiu de Santes Creus, 1996a, p. 65-98.
- «Guerau Gener i les primeres tendències del gòtic internacional català en les arts pictòriques de les catedrals catalanes». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. VIII (1996b): *V Col·loqui: «Les catedrals catalanes: Arquitectura i art medieval» (Barcelona, 8-10 de novembre de 1995)*, p. 179-213.
- «La pintura gòtica catalana». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *La pintura antiga i medieval a Catalunya*. Barcelona: L'Isard, 1998a. (Art de Catalunya; 8), p. 136-348.
- «Les primeres incidències italianes en el món del vitrall». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *La pintura antiga i medieval a Catalunya*. Barcelona: L'Isard, 1998b. (Art de Catalunya; 8), p. 162-165.
- «La vitralleria gòtica del segon gòtic lineal i el taller de Guillem Letungard». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *La pintura antiga i medieval a Catalunya*. Barcelona: L'Isard, 1998c. (Art de Catalunya; 8), p. 166-167.
- «Mestre de la Passió de Mallorca. Taula de la Passió de Crist i escenes hagiogràfiques». A: *Mallorca gòtica*. Palma; Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1999, p. 126-130. [Catàleg]
- «La il·lustració de manuscrits». A: *Arts del llibre: Manuscrits, gravats, cartells*. Barcelona: L'Isard, 2000. (L'Art de Catalunya; 10), p. 61-62.
- «Architectures habitées et édifices de représentation dans le vitrail gothique catalan (1320-1430)». A: *Représentations architecturales dans les vitraux. Dossier 9*. Bruxelles: Commission Royale des Monuments, Sites et Fouilles, 2002, p. 95-104.
- «La evolució de la vidriera en la Catalunya medieval. Las vidrieras de Santa María de Pedralbes. Las vidrieras de Santa María del Mar». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *Vidrieras medievales en Europa*. Barcelona: Lunberg, 2003a, p. 168-209.
- «Els segles de l'edat mitjana. Relacions exteriors i connexions europees de l'art a la Catalunya medieval». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *Relacions artístiques amb l'exterior: Índexs generals*. Barcelona: L'Isard, 2003b. (Art de Catalunya; 15), p. 10-109.
- «L'estudi de l'art a Catalunya al canvi de segle. Estudis d'arquitectura, escultura i pintura medievals 1970-2000». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *Art i nació catalana*. Barcelona: L'Isard, 2003c. (Art de Catalunya; 1), p. 154-199.
- «Els murals de la Seu Vella de Lleida. De les evidències a les reconstruccions ideals». A: *La Seu Vella de Lleida: L'esplendor retrobada*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura: Fundació La Caixa, 2003d, p. 67-78.
- «Guillem de Letungard y el reflejo de Pucelle en Catalunya». A: *Patrimonio artístico de Galicia y otros estudios: Homenaje al profesor Dr. Serafin Moralejo Álvarez*. Vol. III. Santiago de Compostella: Xunta de Galicia, 2004a, p. 1-20.
- *San Jorge y la princesa*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2004b.
- «Ferrer Bassa allo specchio». *Arte Medievale* [Roma], núm. 2 (2004c), p. 51-72.
- ALCOY, Rosa [coord.]. *L'art gòtic a Catalunya. Pintura I: De l'inici a l'italianisme*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.

- ALCOY, Rosa; BUTTÀ, Licia. «El mestre de Santa Coloma de Queralt i els tallers italianitzants de Tarragona». A: ALCOY, Rosa [coord.]. *L'art gòtic a Catalunya. Pintura I: De l'inici a l'italianisme*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005, p. 216-220.
- ALCOY, Rosa; DOMENGE, Joan. «Mestre de Santa Magdalena i Santa Llúcia. Sis fragments del retaule de Santa Magdalena i Santa Llúcia». A: *Mallorca gòtica*. Palma; Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1998, p. 131-134. [Catàleg]
- ALCOY, Rosa; MIRET, Montserrat. *Joan Mates, pintor del gòtic internacional*. Sabadell: AUSA, 1998.
- ALCOY, Rosa; RUIZ, Francesc. «Jaume Gonçalbo». A: RUIZ, Francesc [coord.]. *L'art gòtic a Catalunya. Pintura II: El corrent internacional*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.
- ALONSO GARCÍA, Gabriel. *Los maestros de «la Seu Vella de Lleida» y sus colaboradores. Con notas documentales para la historia de Lérida*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs: Consejo Superior de Estudios Científicos, 1976.
- ALTISENT, Agustí. *El antiguo Palacio Real Mayor y el Salón Mayor o de los Paramentos*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut Municipal d'Història de Barcelona, 1943.
- «Fitxes i notes d'arxiu sobre monestirs de monges cistercenques de Catalunya». *Estudis Cistercencs* [Barcelona], vol. VIII (1972), p. 16.
- *Història de Poblet*. Poblet: Abadia de Poblet, 1974.
- AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi. *El monestir de Sant Cugat del Vallès*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1984.
- ANZIZU, Eulàlia. *Fulles històriques del Real Monestir de Santa Maria de Pedralbes*. Barcelona: s. n., 1897.
- ARCO Y GARAY, Ricardo del. «Las vidrieras de la catedral de Huesca». *Arte Aragonés*, vol. I (1913-1914), p. 24-26.
- ARGILÉS I ALUJA, Caterina. «L'activitat laboral a la seu entre 1395 i 1410 a través dels llibres d'obra». A: *Congrés de la Seu Vella de Lleida: Actes*. Lleida: Pagès Editors, 1991a.
- «Nicolau de Maraya i els mestres vidriers a Lleida a la segona meitat del segle XIV». A: *Congrés de la Seu Vella de Lleida: Actes*. Lleida: Pagès Editors, 1991b, p. 167-173.
- *Preus i salaris a la Lleida dels segles XIV-XV segons els llibres d'obra de la seu*. Vol. II. Tesi doctoral. Lleida: Universitat de Lleida, 1992, p. 266-268.
- *Una ciutat catalana en època de crisi: Lleida, 1358-1500*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2010.
- AUBERT, Marcel. *Architecture cistercienne*. París: Vanoest, 1944.
- AUBERT, M.; GRODECKI, L.; LAFOND, J.; VERRIER, J. *Les vitraux de Notre-Dame et de la Sainte-Chapelle de Paris*. París: Caisse Nationale des Monuments Historiques: UNESCO: CUMAI France, 1959.
- AULADELL SERRABOGUNYÀ, Juan. «El rosetó del monestir de Sant Cugat». *Amics de Sant Cugat* [Sant Cugat del Vallès], núm. 12 (abril 1976), p. 5.
- AVRIL, François. «Le Maître des Heures de Saluces: Antoine de Lonhy». *Revue de l'Art* [París], núm. 85 (1989), p. 9-34.
- AYMAR I PUIG, Antonio. «Recuerdos de Barcelona. Vidrieras S. Ma. Mar de Barcelona y noticias de algunas personas que han intervenido en la restauración de tan insigne monumento». *El Correo Catalán* [Barcelona], s. núm. (9 octubre, 14 octubre, 15 octubre 1913).
- AZCONA, Tarsicio de. «Paso del monasterio de Santa Clara de Barcelona a la regla benedictina (1512-1518)». *Colleccanea Franciscana* [Roma], núm. 38 (1968).
- BAGNOLI, A.; BARTALINI, R.; BELLOSI, L.; LACLOTTE, M. *Duccio: Alle origini della pittura senese*. Siena: Silvana, 2003.
- BALAGUER, Andreu. *Album pintoresch monumental de Catalunya*. Vol. 24 i 25. Barcelona: s. n., s. d.
- BALASCH, Esther. «Noves aportacions a l'estudi del retaule de Sant Miquel i l'Àngel Custodi de la vila de Cervera». *URTX. Revista Cultural de l'Urgell* [Tàrraga], núm. 7 (1994), p. 39-48.
- «Bertran de la Borda i la seva relació amb la vila de Cervera. Un itinerari desconegut del mestre d'obra de la Seu Vella de Lleida». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. VIII (1996), p. 57-61.
- «Aproximación al estudio y configuración del artesanado en Cervera desde el 1440 hasta la muerte de Fernando el católico (1516)». A: YARZA LUACES, Joaquín; FITÉ, Francesc [ed.]. *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs: Universitat de Lleida, 1999, p. 523-539.
- «Del color del vitrall a la monocromia de l'alabastre a la seu de Lleida». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 2: *Vitralls i vitrallers* (2000), p. 13-60.
- «Nicolau de Maraya a Santa Maria de Cervera. Anunciació, naixement i epifania». *Taüll*, núm. 7 (2002).
- «Sant Magí a la rosassa de la façana nord de Santa Maria de Cervera». *Quaderns Barri de Sant Magí* [Cervera], núm. 18 (2008), p. 83-86.
- BALASCH, Esther; CAÑELLAS, Sílvia; DOMÍNGUEZ, Carme. «Sant Jaume, el camí de la llum: la representació de sant

- Jaume a les vidrieres gòtiques catalanes». A: *El camí de sant Jaume i Catalunya. Actes del congrés internacional celebrat a Barcelona, Cervera i Lleida els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2003*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007. (Biblioteca Abat Oliba, Sèrie Il·lustrada; 21), p. 365-372.
- BALASCH, Esther; FITÉ, Francesc. «Els vidriers a la Seu Vella de Lleida». A: *I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 321-332.
- BALASCH, Esther; LLOBET, Josep Maria. «Els vidriers a Santa Maria de Cervera: un punt de confluència entre Lleida i Barcelona». A: *I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 315-320.
- BALCELLS, Albert; IZQUIERDO, Santiago; PUJOL, Enric. *Història de l'Institut d'Estudis Catalans*. Vol. II: *De 1942 als temps recents*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2007.
- BARCELONA, Martí de. «La cultura catalana durant el regnat de Jaume II». *Estudios Franciscanos*, vol. 92 (1991), p. 127-245 i 383-482.
- Barcelona antigua y moderna, descripción é historia de esta ciudad desde su fundación hasta nuestros días*. Barcelona: Imprenta y Librería Politécnica de Tomás Gorchs, 1854. 2 v.
- BARRAL I ALTET, Xavier. «La catedral romànica de Vic». *Artestudi* [Barcelona], núm. 7 (1979).
- «Arran de la mort de Louis Grodecki (1910-1982)». *Quaderns d'Estudis Medievals* (Barcelona), núm. 10 (dembre 1982), p. 642-643.
- «Catolicisme i nacionalisme: el primer manual català d'arqueologia». *Quaderns d'Estudis Medievals* [Barcelona], núm. 23-24 (abril 1988), p. 7-21.
- *Les catedrals de Catalunya*. Barcelona: Lunwerg, 1994.
- «Aspectes de l'estudi de les catedrals catalanes». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. VIII (1996a), p. 15-30.
- «“Dieu est lumière”: Georges Duby face à l'art medieval». A: DUHAMEL, C.; LOBRICHON, A.; LOBRICHON, G. [dir.]. *Georges Duby: L'écriture de l'histoire*. Bruxelles: De Boeck Université, 1996b, p. 51-76.
- «Una fita primerenca de l'arqueologia cristiana a Catalunya». A: *Espania: Estudis d'antiguitat tardana oferts en homenatge al professor Pere de Palol i Salellas*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996c. (Biblioteca Abat Oliba, Sèrie Il·lustrada; 12), p. 59-62.
- «Vidrieres». A: *Art de Catalunya. Ars Cataloniae*. Vol. 5: *Arquitectura religiosa dels segles XIX i XX*. Barcelona: L'Isard, 1999a, p. 164-167.
- *Josep Pijoan: Del salvament del patrimoni artístic català a la història general de l'art*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1999b.
- *Vitralls medievals de Catalunya*. Barcelona: Lunwerg; Institut d'Estudis Catalans, 2000.
- «Els artistes per ells mateixos: Joan Vila-Grau». A: *Art de Catalunya. Ars Cataloniae*. Vol. 16: *Art i arquitectura d'avui. La veu dels artistes*. Barcelona: L'Isard, 2002, p. 102-113.
- *Contre l'art roman? Essai sur un passé réinventé*. París: Fayard, 2006a.
- «L'image transparente et lumineuse aujourd'hui et la question de la transcendance: une idée médiévale». A: BOUHOURS, J.-M. [dir.]. *Lumière, transparence, opacité. Acte 2 du Nouveau Musée National de Monaco*. Milà: Skira, 2006b, p. 176-181. [Catàleg d'exposició]
- *Vidrieras contemporáneas*. Barcelona; Madrid: Lunwerg, 2006c, p. 33-44.
- *Art et lumière: Le vitrail contemporain*. París: La Martinière, 2006d.
- «Le cattedrali della Francia romanica: rivendicazione di un concetto». A: QUINTAVALLE, A. C. [dir.]. *L'Europa delle cattedrali. Atti del Convegno di Parma, 19-23 settembre 2006*. Milà: Electa, 2007, p. 170-178.
- *L'art romànic català a debat*. Barcelona: Edicions 62, 2008.
- BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *Le paysage monumental de la France autour de l'an mil*. París: Picard, 1987, p. 129.
- [dir.]. *Vidrieras medievales en Europa*. Barcelona: Lunwerg, 2003.
- BARRAL I ALTET, Xavier [ed.]. *Josep Puig i Cadafalch: Escrits d'arquitectura, art i política*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2003.
- BARRAL I ALTET, X.; VILA-GRAU, J.; RODON, F. «Vitrall». A: *Gran enciclopèdia catalana*. Vol. XV. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1980, p. 582-584.
- BARRAQUER I ROVIRALTA, Gaetà. *Las casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo XIX*. Barcelona: Imprenta de Francisco J. Altés y Alabart, 1906, p. 381-403 i 433-480. 2 v.

- BASSEGODA I AMIGÓ, Bonaventura. *La Real Capilla de Santa Agueda*. Barcelona: s. n., 1895.
- *Santa María del Mar: Monografía histórico-artística*. Barcelona: Indústries Gràfiques Fills de J. Thomàs, 1925-1927. 2 v.
- *Pedralbes: El convento: Notas de historia y de arte*. Barcelona: Hijos de J. Thomas, 1928.
- BASSEGODA I NONELL, Joan. *Els treballs i les hores de la catedral de Barcelona*. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1955.
- *La catedral de Barcelona: Su restauración, 1968-1972*. Barcelona: Editoriales Técnicos Asociados, 1973.
- *Guia del monestir de Pedralbes*. Barcelona: Nou Art Thor, 1978.
- *La Casa de la Llotja de Mar de Barcelona. Estudi històric i descriptiu de l'edifici i de les seves col·leccions d'escultura i pintura*. Barcelona: Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, 1986.
- «La catedral saca lustre a sus vidrieras». *La Vanguardia Magazine*, s. núm. (14 juliol 1991), p. 26-29.
- «Els papagais de les vidrieries de l'absis de la catedral de Barcelona». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. vi (1994), p. 415-427.
- BATLLE Y PRATS, Luis. *La biblioteca de la catedral de Gerona desde su origen hasta la imprenta*. Girona: Juan Masó: Institut d'Estudis Catalans: CSIC, 1947, p. 55. (Monografies de l'Institut d'Estudis Catalans)
- «Inventarios municipales gerundenses del siglo xv». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* [Girona], vol. vi (1951), p. 178-192.
- «La Casa del Concell de Gerona en 1498». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* [Girona], vol. xviii (1965), p. 373-381.
- «La antigua capilla de San Miguel de la Casa de la Ciudad». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* [Girona], vol. xx (1971), p. 317-355.
- BAUCELLS I REIG, Josep. «Els monestirs del bisbat de Barcelona durant el pontificat de Ponç de Gualba (1303-1334)». A: *II Col·loqui d'Història del Monaquisme Català. Sant Joan de les Abadesses, 1970*. Poblet: Abadia de Poblet, 1972, p. 159-161.
- BELLOSI, Lucino. *Cimabue*. Milà: Federico Motta, 1998.
- BELLOSI, Lucino [et al.]. *Un pittore del trecento: Il Maestro di Figline*. Florència: SPES, 1980.
- BERGÓS, Joan. *La catedral de Lleida*. Barcelona: Barcino, 1928.
- BERLABÉ, Carmen; CARRERO, Eduardo. «Dibuixos de la Seu Vella. Traces i projectes del segle xvii per a una arquitectura imaginada». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 1 (1999a), p. 217-227.
- *Dibuixos de la Seu Vella: Traces i projectes del segle xvii per a una arquitectura imaginada*. Lleida: Ajuntament de Lleida: Catedral de Lleida, 1999b.
- BESERAN, Pere. «Dues maresdedéu catalanes en els museus de Nova York». *Circular dels Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 97 (1990), p. 67-69.
- «Sant Miquel». A: *Jaume Huguet, 500 anys*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1994a, p. 206-207.
- «Un taller escultòric a la Barcelona del segon quart del segle xiv i una proposta per a Pere de Guines». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. vi (1994b), p. 215-245.
- «Originalitat i tradició en l'escultura monumental de la catedral de la Seu d'Urgell». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. ix (1997), p. 49-73.
- BIHL, P. Michael. *Statuta generalia ordinis. Edita in Capitulis Generalibus celebratis Narbonae An. 1279 atque Parisiis An. 1292. Editio critica et synoptica*. Florència: Claras Aquas, 1941, p. 48. (Archivum Franciscanum Historicum; XXXIV)
- BLANCH E ILLA, Narciso. *Gerona histórico-monumental. Noticias históricas de esta ciudad y descripción artística de sus antiguos monumentos*. Girona: Imprenta de Paciano Torres, 1853.
- BLONDEL, Nicole. *Le vitrail: Vocabulaire typologique et technique*. París: Ministère de la Culture et de la Francophonie, 1993.
- BOFARULL, Antonio de. *Guia-cicerone de Barcelona, aumentado, corregido y vindicado. Viajes por la ciudad, con el objeto de visitar y conocer todos los monumentos artísticos; enterarse de todos los recuerdos y hechos históricos, y saber el origen de todas las tradiciones populares, pertenecientes á la misma. Obra útil y necesaria á toda clase de personas, redactada por...* Barcelona: Imprenta Hispana de V. Castaños, 1847.
- BOFARULL, Francisco de. *Instancia elevada por la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona al Excelentísimo Sr. Ministro de Hacienda acompañado de Memoria sobre el Palacio Real Antiguo y el cuarto nuevo ó Palacio del*

- Lugarteniente, leída por el academico numerario --- en sesión extraordinaria el día 18 de junio de 1904 en solicitud de que no se efectúe por el Estado la cesión del segundo de dichos edificios á la Comunidad de Religiosas de San Antón y Santa Clara.* Barcelona: Imprenta de Henrich y Cía., 1904.
- BOHIGAS TARRAGÓ, P. *El Palacio de la Excelentísima Diputación Provincial de Barcelona.* Barcelona: Diputació Provincial de Barcelona, 1929.
- BONET CORREA, ANTONIO. *Historia de las artes aplicadas e industriales en España.* Madrid: Cátedra, 1982.
- BONET CORREA, ANTONIO; NIETO ALCAIDE, VÍCTOR. *La vidriera del Renacimiento en España.* Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto Diego Velázquez, 1970.
- BORRÀS I FELIU, ANTONIO. «Luis de Requesens y el “Palau Menor”». *San Jorge* [Barcelona], núm. 83 (1971), p. 106-119.
- BORRÀS GUALIS, GONZALO M.; GARCÍA GUATAS, MANUEL. *La pintura románica en Aragón (investigaciones de arte aragonés).* Saragossa: Caja de Ahorros de la Inmaculada: Fundación General Mediterránea, 1978.
- BOUCHON, CHANTAL. «Un vitrail catalan oublié au Musée de Worcester (États-Unis)». A: *Les vitraux de Narbonne: L'essor du vitrail gothique dans le sud de l'Europe.* Narbona: Ville de Narbonne, 1992. (Connaissance de Narbonne; 3), p. 129-133.
- BRACONS CLAPÉS, JOSEP. «Jaume Fabre, maître de l'oeuvre de la cathédrale de Barcelone». A: *Autour des maîtres d'oeuvre de la cathédrale de Narbonne: Les grandes églises gothiques du Midi, sources d'inspiration et construction.* Narbona, Ville de Narbonne, 1994. (Connaissance de Narbonne; 4), p. 135-142.
- BRISAC, CATHERINE. *Le vitrail.* París: Les Éditions du Cerf: Fides, 1990.
- *Le vitrail.* París: La Martinière, 2000.
- BRUNIQUER, ESTEVE GELABERT. *Rúbriques de... Ceremonial dels magnífichs consellers y regiment de la ciutat de Barcelona.* Barcelona: Francesc Carreras i Bartomeu Guanyalons, 1912-1916. 5 v. (Documents Històrics Inèdits del Arxiu Municipal de la Ciutat de Barcelona)
- BUSAGLI, MARCO. *Storia degli angeli: Racconto di immagini e di idee.* Milà: Rusconi, 1991.
- BUSQUETS I DALMAU, JOAN. «Petita crònica de la recuperació i restauració d'un vitrall». *Revista de Girona* [Girona], núm. 113 (4t trimestre 1985).
- CABESTANY FORT, JUAN F. «El Archivo del “Consolat de Mar”. Noticia de los fondos que se conservan actualmente». A: *Aportaciones a la historia económica y social de la ciudad.* Barcelona: Instituto Municipal de Historia, 1964. (Documentos y Estudios; 13)
- CABO I DELCLÒS, LLUÍS. *Artistes i artesans que en el transcurs dels segles han intervingut al temple parroquial de Sant Just i Sant Pastor de Barcelona.* Barcelona: Arxiu Diocesà i Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona, 1979.
- CALLIAS, M.; CHAUSSÉ, V.; GATOUILLAT, F.; HÉROLD, M. *Les vitraux de Haute-Normandie.* París: Centre National de la Recherche Scientifique, 2001. (Corpus Vitrearum. Recensement des Vitraux Anciens de la France; VI)
- CALZADA I OLIVERAS, JOSEP. *Sant Pere de Galligants: La història i el monument.* Girona: Diputació de Girona, 1983.
- CANEVA, G.; NUGARI, M. *Biology in the conservation of works of art.* Roma: ICCROM, 1991.
- CAÑELLAS, SÍLVIA. «Projectes per a vidrieres premodernistes de la seu de Barcelona». *Bulletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya* [Barcelona], núm. 1 (juliol 1993a), p. 171-196.
- *Aproximació a l'estudi de les vidrieres de la catedral de Barcelona: Des de les primeres manifestacions a la conclusió del cimbori.* Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament d'Art, 1993b. (Tesis Microfitxades; 1804)
- «Notícies sobre les vidrieres gòtiques de l'absis de la seu». *D'Art* [Barcelona], núm. 19: *La catedral de Barcelona* (1993c), p. 107-119.
- «Vidrieres conservades del taller Amigó a la catedral de Barcelona». *Bulletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya* [Barcelona], núm. 2 (abril 1996a), p. 93-114.
- «Exàmens de mestratge dels pintors de vidrieres de Barcelona al final del segle XVIII». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], vol. XIV (1996b).
- «Els Fontanet: tradició i canvis en la vitralleria del darrer gòtic». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. IX (1997), p. 133-157 i 323-324.
- «El taller de vidrieres dels Rigalt i la catedral de Barcelona (1892-1913)». A: *Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte.* Vol. II. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya: Institut d'Estudis Catalans: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999, p. 81-172.

- CAÑELLAS, Sílvia. «Vidrieres gòtiques catalanes». *Avui Diuenge. Art Gòtic*, núm. xxxix (29 octubre 2000a).
- «Les vidrieres de la catedral de Barcelona entre 1560 i 1679». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 2: *Vitralls i vitrallers* (2000b), p. 81-172.
- «Historiografia i vitralleria gòtica i del Renaixement a Catalunya». A: *I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 291-304.
- «Els vitralls». A: *L'art gòtic a Catalunya: Arts de l'objecte*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2008, p. 208-257.
- «Vidrieres postmedievales del monestir de Santa Maria de Pedralbes». *MUHBA Documents*, núm. 1 (2011), p. 38-49.
- CAÑELLAS, Sílvia; DOMÍNGUEZ, Carme. «Bartolomé Bermejo i el vitrall». A: *La pintura gòtica hispanoflamenca: Bartolomé Bermejo i la seva època*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2003, p. 62-67.
- «El forn de vidre del Pla d'en Llull de Barcelona (1447-1640) en els protocols notariais». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], vol. xxiii (2005), p. 141-172.
- «Els forns de vidre a Barcelona i la seva rogalia (segles XIV-XVI) – Kilns of glass in Barcelona and its surroundings (14th-16th centuries)». *Anuario de Estudios Medievales* [Barcelona], vol. 38, núm. 2 (juliol-desembre 2008a), p. 611-637.
- «Materials of stained glass in catalonian documentation (14th and 15th centuries)». *Journal of Cultural Heritage*, vol. 9, núm. 1 (desembre 2008b).
- «Intervenció de les institucions públiques en la producció de vidre a la ciutat de Barcelona (segles XIV-XV)». A: *Seminari d'Història de Barcelona. Congrés d'Història de Barcelona. La ciutat en xarxa* [en línia]. Barcelona: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 2009, p. 33. <<http://www.bcn.cat/arxiu/arxiuhistoric>>
- «Verrières dans l'architecture civile de Catalogne (XIVe-XVe siècles)». A: *Les panneaux de vitrail isolés. Die Eizenlscheibe. The single stained-glass panel. Actes du XXIVe Colloque International du Corpus Vitrearum. Zurich, 2008*. Berna: Vitrocentre Romont: Peter Lang, 2010, p. 45-54.
- CAÑELLAS, Sílvia; GIL, Núria. «Réintroductions techniques et "innovation" dans le vitrail catalan du XIX siècle». A: *Techniques du vitrail au XIX siècle. Forum pour la Conservation et la Restauration des Vitraux. Namur, 14-16 juin 2007*. Namur: Institute du Patrimoine Wallon, 2007. (Les Dossiers de l'Institute du Patrimoine Wallon; 3)
- CAPDEVILA, Sanç. *La seu de Tarragona: Notes històriques sobre la construcció, el tresor, els artistes, els capitulars*. Barcelona: Balmes, 1935.
- CAPEILLE, Jean. *Dictionnaire de biographies roussillonnaises*. Marsella: Laffite Reprints, 1978. [La primera edició és del 1914]
- CAPMANY Y DE MONTPALAU, Antonio de. *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la ciudad de Barcelona*. Vol. I. Barcelona: Cambra Oficial de Comercio, Indústria i Navegació, 1961.
- CARBONELL, Marià. «Els barons de Vallespinosa». A: *Vallespinosa i el seu patrimoni monumental i artístic conservat (segles XII-XVIII)*. Tarragona: Diputació de Tarragona, 2002, p. 21-70.
- CARLI, ENZO. *Vetrare ducesca*. Florència, Electa, 1946.
- CARRERA PUJAL, Jaime. *La Lonja del Mar y los Cuerpos de Comercio de Barcelona*. Barcelona: Bosch, 1953.
- CARRERAS, Miquel. «Notes arqueològiques del monestir de Sant Cugat (façana i rosetó)». *Butlletí del Centre Excursionista de Sabadell* [Sabadell], vol. iv, núm. 52 (juliol-setembre 1934).
- CARRERAS CANDI, Francesc. *Geografia general de Catalunya*. Vol. II-IV. Barcelona: Albert Martín, 1880.
- «Les obres de la catedral de Barcelona, 1298-1445». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona* [Barcelona], vol. vii (1913-1914), p. 510-515.
- *Geografia general de Catalunya*. Vol. IV: *Barcelona II*. Barcelona: Edicions Catalanes, 1989.
- CASTEJÓN DOMÈNECH, Nativitat. *Aproximació a l'estudi de l'hospital de la Santa Creu de Barcelona: Repertori documental del segle XV*. Tesi de llicenciatura. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2001.
- CASTELNUOVO, E. *Vetrare medievali: Officine, tecniche, maestri*. Torí: Einaudi, 1994.
- Catalunya Romànica*. Vol. V: *Gironès, Selva, Pla de l'Estany*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1991.
- CAVINESS, M. H. *The early stained glass of Canterbury cathedral, circa 1175-1220*. Princeton: Princeton University Press, 1977.
- *Medieval and Renaissance stained glass from New England collection*. Medford: Tufts Univesity, 1978.
- CHAMORRO, Miquel Àngel. *La construcció de l'església de Sant Feliu de Girona al segle XIV: Els llibres d'obra* [en línia]. Tesi doctoral. Girona: Universitat de Girona, 2004. <<http://www.tesienxarxa.net/TDX-0922104-141552/>>

- CID, Araceli; TORRELLES, Anna. «Buidat d'un llibre d'obra de la Seu Vella (1629-1644)». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 3: *L'època d'Alfons el Magnànim* (2001).
- CID, Carlos. «Problemas acerca de la construcción de la Casa de la Lonja de Barcelona». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. v, núm. 1-2 (gener-juny 1947).
- CIRICI, Alexandre. *Arquitectura gòtica catalana*. Barcelona: Lumen, 1968.
- *L'art gòtic català: L'arquitectura als segles XIII i XIV*. Barcelona: Edicions 62, 1974.
- *L'art gòtic català: L'arquitectura als segles XV i XVI*. Barcelona: Edicions 62, 1979.
- COLL CASTANYER, Jaume. *Breda històrica i actual*. Granollers: Montblanc, 1971. (Monografies Actuals; 3b)
- COMPANY, Ximo. «Sant Joan Baptista i sant Joan Evangelista (2 teles)». A: *Museu Diocesà de Lleida 1893-1993: Catàleg*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1993, p. 223-224.
- CONEJO DA PENA, Antoni. *Assistència i hospitalitat a l'edat mitjana. L'arquitectura dels hospitals catalans: Del gòtic al primer Renaixement*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2002a.
- «Altres convents franciscans: Sant Francesc de Girona». A: *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura I: Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos I*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002b.
- La conservation et la restauration des vitraux, recommandations pour l'élaboration d'un cahier des charges: Dossier 13*. Lieja: Commission Royale des Monuments, Sites et Fouilles, 2009.
- COROLEU, J. *Documents històrics catalans del segle XIV. Col·lecció de cartes familiars corresponents als regnats de Pere del Punyalet y Johan I*. Barcelona: Impremta La Renaixensa, 1889.
- CORTÉS, Fernando. «Estudio del plomo medieval en las vidrieras del monasterio de Pedralbes». *Materiales de Construcción* [Barcelona; Madrid], vol. III (2000a).
- «Medieval window leads from the monastery of Pedralbes (Catalonia) and the cathedral of Altenberg (Germany): a comparative study». *CVMA Newsletters* [Romont], núm. 47 (2000b), p. 25-31.
- «Reconstruction of two 18th century rose windows in the cathedral of Girona, Spain». *CVMA Newsletters* [Romont], núm. 48 (2001), p. 79-87.
- CORTÉS, Fernando; CAÑELLAS, Sílvia. «A fifteenth-century Noli me Tangere from Barcelona cathedral». A: *Vidimus. The Only On-line Magazine Devoted to Medieval Stained Glass* [en línia]. York: CVMA GB, núm. 50 (abril 2011). <<http://vidimus.org>> [Consulta: 11 juliol 2011].
- CORTÉS, Fernando; DOMÍNGUEZ, Carme; CAÑELLAS, Sílvia. «Autre utilisation, autres techniques. Vitrail et art funéraire en Catalogne». A: *Techniques du vitrail au XIX siècle. Forum pour la Conservation et la Restauration des Vitraux. Namur, 14-16 juin 2007*. Namur: Institute du Patrimoine Wallon, 2007. (Les Dossiers de l'Institute du Patrimoine Wallon; 3)
- COURTILLÉ, Anne. *La cathédrale de Clérmont*. Nonette: Créer, 1994.
- DAIMIEL, Mercè; LEÓN, Montserrat; MARSAL, Immaculada. «Descripció de los vitrales de la capilla de Santa María de los Sastres de la catedral de Tarragona». A: *Recull Tomàs Forteza i Segura (1920-1980)*. Tarragona: s. n., 1983.
- DALLI REGOLI, Gigetta. *Miniatura pisana del trecento*. Pisa; Vicenza: Neri Pozza, 1963.
- DALMASES, Núria de; JOSÉ I PITARCH, Antoni. *Història de l'art català*. Vol. III: *L'art gòtic: Segles XIV-XV*. Barcelona: Edicions 62, 1984.
- *Història de l'art català*. Vol. II: *L'època del Cister, s. XIII*. Barcelona: Edicions 62, 1985.
- DANON BRETÓS, Josep. *El hospital general de la Santa Cruz de Barcelona, año 1401*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1967.
- DELL'AQUA, Francesca. *Illuminando colorat: La vetreta tra l'età tardo imperiale e l'alto medioevo: Le fonti, l'archeologia*. Spoleto: Fondazione Centro Italiano di Studi dell'Alto Medioevo, 2003. (Studi e Ricerche di Archeologia e Storia dell'Arte; 4)
- DEMUS, Otto. *La peinture murale romane*. París: Flammarion, 1970.
- DEUHLER, Florens. *Duccio*. Milà: Electa, 1984.
- DEULOFEU I TORRES, A. «El monestir de Sant Quirze de Colera». *Anuari de l'Institut d'Estudis Empordanesos* [Figueres], núm. 3 (1962), p. 133-148.
- Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana, 1982.
- DIMIER, P. M. A.; PORCHER, J. *L'Art cistercien (France)*. La Pierre-qui-Vire: Zodiaque, 1962.
- Documents de la pintura valenciana medieval i moderna*. València: Universitat de València, 2005.
- DODWELL, C. R. «Pintura sobre vidrio: 1100-1200». A: *Artes pictóricas en Occidente, 800-1200*. Madrid: Cátedra, 1995, p. 475-515.

- DOMÍNGUEZ, Carme. «La vidriera als edificis civils de Catalunya dels segles XIV-XVI». A: *I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 305-314.
- DOMÍNGUEZ, Carme; CAÑELLAS, Sílvia. «La Casa de la Llotja de Mar de Barcelona: revisió del seu procés constructiu a través de la documentació (segles XIV-XVI)». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], vol. XIX (2002).
- «Importància dels fons notariais per a la història de l'art». A: *Documentació notarial i arxius: Els fons notariais com a eina per a la recerca històrica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2007, p. 175-179.
- «Materials for stained glass windows in catalonian documentation (14th and 15th centuries)». *Journal of Cultural Heritage. A Multidisciplinary Journal of Science and Technology for Conservation and Awareness* [París], núm. 95 (2008), p. 85-88.
- DORICO, Carles. «El llegat del canonge Francesc Valeri i el retaule de la capella de les Ànimes de la catedral de Barcelona». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], vol. XV (1997), p. 225-226.
- DOUAIS, Célestin. *L'art à Toulouse: Matériaux pour servir à son histoire du XV au XVIII siècles*. París: Edouard Privat & Al Picard et Fils, 1904, p. 16.
- DURAN I SANPERE, Agustí. *L'Hôtel de Ville de Barcelone*. Barcelona: Arxiu Municipal d'Història. Oficina Municipal d'Investigacions i Publicacions Històriques, 1921.
- «L'art antic a l'església de Santa Maria de Cervera». *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* [Barcelona], vol. XXXII (1922).
- «Notícia d'uns pintors del segle XVI. Els Alegret de Cervera». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona* [Barcelona], vol. XI (1923-1924).
- *La Casa de la Ciudad de Barcelona*. Barcelona: Oficina Municipal de Turismo e Información, 1927.
- *Els retaules de pedra*. Vol. I. Barcelona: Alpha, 1930.
- *La Casa de la Ciudad. Historia de su construcción. Guía para su visita*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut Municipal d'Història, 1951.
- *Per a la història de l'art de Barcelona: Glosses a documents dispersos*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1960, p. 19.
- *Barcelona i la seva història*. Barcelona: Curial, 1972-1975. 3 v. (Documents de Cultura Catalana; 2, 4 i 7)
- «Les vidrieres de la Casa de la Ciutat». A: *Barcelona i la seva història*. Vol. 3: *L'art i la cultura*. Barcelona: Curial, 1975. (Documents de Cultura Catalana; 7)
- *Llibre de Cervera*. Barcelona: Curial, 1977a. (Documents de Cultura Catalana; 15)
- «Les vidrieres». A: *Llibre de Cervera*. Barcelona: Curial, 1977b. (Documents de Cultura Catalana; 15), p. 147-152.
- DURAN I SANPERE, A.; AINAUD DE LASARTE, J. *Ars Hispaniae: Historia universal del arte hispánico*. Vol. VIII: *Escultura gòtica*. Madrid: Plus Ultra, 1956.
- DURLIAT, Marcel. «La peinture roussillonnaise à l'époque des rois de Majorque». *Études Roussillonnaises* [Perpinyà], vol. III (1952).
- *Arts anciens du Roussillon*. Perpinyà: Conseil Général des Pyrénées Orientales, 1954.
- *L'art dans le Royaume de Majorque: Les débuts de l'art gothique en Roussillon, en Cerdagne et aux Baléares*. Tolosa: Privat, 1962.
- *L'art en el Regne de Mallorca*. Palma: Moll, 1964. (Els Treballs i els Dies; 1)
- DUTTER GEORGES, Isabelle. *Les verres: Description, corrosion, conservation*. París: Institute Français de Restauration des Oeuvres d'Art, 1983.
- ESPAÑOL, Francesca. «Clients i promotors en el gòtic català». A: *Catalunya medieval*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992.
- «El retaule gòtic de Vilobí d'Onyar, originari de la catedral de Girona». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. XXXII (1993), p. 35-41.
- *Guillem Seguer de Montblanc*. Montblanc: Consell Comarcal de la Conca de Barberà, 1994. (Monografies; 2), p. 99-161.
- «El castillo real de Lleida en época medieval» *Anuario de Estudios Medievales* [Barcelona], vol. XXVI, núm. 1 (1996), p. 437-488.
- *Els escenaris del rei: Art i monarquia a la Corona d'Aragó*. Manresa: Fundació Caixa Manresa: Angle, 2001.
- *El gòtic català*. Manresa: Fundació Caixa Manresa: Angle, 2002.

- ESPAÑOL, Francesca; FITÉ, Francesc. «Mestres i menestrals en l'obra de la seu». A: *La ciutat baix medieval (segles XIV-XV)*. Lleida: Pagès Editors: Ateneu de Ponent, 1998. (Coneixes la teva Ciutat?: 18)
- FABRA, Pompeu. *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Edhasa, 1982.
- FÀBREGA I GRAU, Àngel. *La vida quotidiana a la catedral de Barcelona en el declinar del Renaixement: Any 1580*. Barcelona: Arxiu Capitular de la S. E. Catedral Basílica de Barcelona, 1978. (Sèrie III, Monografies)
- FALOMIR, Carmela; CAÑELLAS, Sílvia. «Barcelona-València, València-Barcelona. Mestres de vidrieres itinerants». A: *El món urbà a la Corona d'Aragó del 1137 al Decrets de Nova Planta. XVII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó*. Barcelona: Universitat de Barcelona; Lleida: Universitat de Lleida, 2003.
- FELIU DE LA PEÑA, Narciso. *Anales de Cataluña*. Vol. II. Barcelona: s. n., 1709, p. 42.
- FERNÁNDEZ, Magda [et al.]. *Passat i present de Barcelona*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1983-1987. 3 v. (Pau Vila; 4, 5 i 6)
- FERNÁNDEZ-LABREDA, Clara. *Imagineria medieval mariana*. Pamplona: Gobierno de Navarra, 1989.
- FERNÁNDEZ NAVARRO, José María. *El vidrio. Constitución. Fabricación. Propiedades*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto de Cerámica y Vidrio, 1985.
- «Constitución química de las vidrieras y métodos para su análisis y para el estudio de sus alteraciones». A: *Conservación de vidrieras históricas. Análisis y diagnóstico de su deterioro. Restauración*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute, 1997, p. 85-113.
- FERRER I MALLOL, Maria Teresa. «Decadència a Santes Creus en començar l'abadiat de Bernat Dalmau (1404)». A: *Homenatge a Josep Vives i Miret*. Vol. I. Santes Creus: Publicacions de l'Arxiu Bibliogràfic, 1970, p. 133-141.
- FERRER PUERTO, Josep. «Presència de Jaume Huguet a València. Novetats sobre la formació artística del pintor». *Ars Longa: Cuadernos de Arte*, núm. 12 (2003), p. 27-32.
- FITA, Fidel. «Fundación y... 1er periodo del monasterio de Santa Clara de Barcelona. Bulas...». *Boletín de la Real Academia de Historia* [Madrid], vol. xxvii (1895), p. 279, doc. 3.
- FITÉ, Francesc. «La Seu Vella». A: *La Seu Vella de Lleida: La catedral, els promotors, els artistes, s. XIII a s. XV*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1991.
- «La música a la seu de Lleida. Noves aportacions a la documentació d'orgueners, organistes, mestres de cant i cantors dels segles xv-xvi». A: *Antoni Agustí, bisbe de Lleida i arquebisbe de Tarragona (1517-1586): Aportacions entorn del marc socio-cultural de Catalunya en la seva època*. Lleida: Amics de la Seu Vella, 1995, p. 113-172.
- «La Seu Vella, noves dades sobre la seva construcció arran de notícies extretes dels volums de protocols». A: *Gombau de Camporrells, bisbe de Lleida a l'alba del segle XIII*. Lleida: Amics de la Seu Vella, 1996, p. 157-182.
- «Els vitrallers de la Seu Vella de Lleida». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 2: *Vitralls i vitrallers* (2000a), p. 61-80.
- «Franci Gomar i el nou cor de la Seu Vella de Lleida». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 2: *Vitralls i vitrallers* (2000b), p. 185-230.
- «L'alberg i l'inventari patrimonial de Rotllí Gautier, escultor i mestre d'obra de la seu de Lleida». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 3: *L'època d'Alfons el Magnànim* (2001a), p. 123-150.
- «El sepulcre monumental del duc Ramon III Folc de Cardona i d'Anglesola de Bellpuig d'Urgell: algunes anotacions per al seu estudi». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 3: *L'època d'Alfons el Magnànim* (2001b), p. 427-439.
- «Litúrgia i cultura a la Seu Vella de Lleida». A: *Seu Vella: L'esplendor retrobada*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura: Fundació La Caixa, 2003.
- «Senderes i hospitals del camí de sant Jaume a Catalunya». A: *El camí de sant Jaume i Catalunya. Actes del congrés internacional celebrat a Barcelona, Cervera i Lleida els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2003*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007, p. 333-350.
- FOBELLI, M. L. *Un tempio per Giustiniano: Santa Sofia di Constantinopoli e la «Descrizione» di Paolo Silenziario*. Roma, Viella, 2005.
- FOLCH I TORRES, Joaquim. «El retaule dels Blanquers i la qüestió Huguet-Vergós I». *Gasetta de les Arts* [Barcelona], núm. 38 (1 desembre 1925).
- *Resumen de la historia general del arte*. Barcelona: David, 1929.
- FORT I COGUL, Eufemià. «Bernardo Dalmau, abad de Santes Creus (1404-1412)». *Boletín Arqueológico* [Tarragona], vol. LII (1952), p. 244-255.

- FORTEZA, Guillem. «El cicle arquitectònic de les nostres llotges medievals». A: SEGUÍ AZNAR, Miquel [ed.]. *Estudis sobre arquitectura i urbanisme*. Vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.
- FOY, Danièle. «Le vitrail en France meridionale». *Dossier de l'Archéologie* [Dijon], núm. 26 (gener-febrer 1978), p. 114-122.
- *Le verre médiéval et son artisanat en France méditerranéenne*. París: Centre National de la Recherche Scientifique, 1989.
- FRACHON-GIELAREK, Nathalie. «Les restaurations des verrières royales de la cathédrale de Saint-Etienne de Toulouse». A: *Les vitraux de Narbonne: L'essor du vitrail gothique dans le sud de l'Europe*. Narbonne: Ville de Narbonne, 1992. (Connaissance de Narbonne; 3), p. 99-105.
- FREIXAS I CAMPS, Pere. «El mestre Pere de Galligants i Ripoll». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* [Girona], vol. XXIII (1976-1977), p. 321-323.
- *L'art gòtic a Girona: Segles XIII i XV*. Girona: Institut d'Estudis Gironins; Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1983. (Monografies de l'Institut d'Estudis Gironins)
- «El convent de Sant Domènec de Puigcerdà». A: *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura I: Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos 1*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- «La canònica de Sant Feliu de Girona». A: *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura II: Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos 2*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003, p. 31-38.
- FRENCH, T.; O'CONNOR, D. *York Minster: A catalogue of medieval stained glass*. Oxford: Oxford University Press: The British Academy, 1987. (CVMA, Great Britain; 3)
- FRODL-KRAFT, Eva. «Le vitrail médiéval, technique et esthétique». *Cahiers de Civilisation Médiévale*, vol. x (gener-març 1967), p. 1-13.
- «Einige randglossen zu den Ornamentfenstern der Zisterzienserkirche Santes Creus in Katalonien». A: *Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*. Vol. I. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat: Museu Nacional d'Art de Catalunya: Institut d'Estudis Catalans, 1998, p. 259-271.
- FRY, E. «A suggested explanation of the mechanical action of lithophytic lichens on rocks (shale)». *Annals of Botany* [Exeter], núm. 38 (1924), p. 175-196.
- FULLANA, M. *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció*. Palma: Moll, 1988. (Els Treballs i els Dies; 11)
- FUSES, Josep [et al.]. *Guia d'arquitectura de Girona*. Girona: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya a Girona: La Gaia Ciència, 1980.
- GARCIA-VALLÈS, M.; VENDRELL SAZ, M. «The glasses of the transept's rosette of the cathedral of Tarragona: characterisation, classification and decay». *Boletín de la Sociedad Española de Cerámica y Vidrio* [Madrid], vol. 41, núm. 2 (2002), p. 217-224.
- GARRIGA, Joaquim. *L'època del Renaixement: Segle XVI*. Barcelona: Edicions 62, 1986. (Història de l'Art Català; 4)
- GASTON DE GOTOR, A. *La Seo de Zaragoza*. Barcelona: Lluís Miracle, 1939.
- GIL, Isabel; LORIENTE ANNA; PAYÀ, Xavier; RIBES, Josep Lluís. *Suda: El castell reial i les restes arqueològiques del seu entorn*. Lleida: Ajuntament de Lleida, 2007.
- GIL I FARRÉ, Núria. «L'empresa de vitralls modernistes Rigalt, Granell y Cia. Aproximació». A: *I Jornades Històriques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 333-340.
- GIL I FARRÉ, Núria; DOMÍNGUEZ, Carme; CAÑELLAS, Sílvia. «El poder civil i religiós com a motor de les innovacions artístiques en el vitrall català de l'edat mitjana fins al Modernisme». A: *Seminari d'Història de Barcelona. Congrés d'Història de Barcelona. La ciutat en xarxa* [en línia]. Barcelona: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 2009, p. 35. <<http://www.bcn.cat/arxiu/arxiuhistoric>>
- GIMENO, Domingo. «Estudi pioner d'un vitrall del monestir de Pedralbes». *Comunicacions* [Barcelona], núm. 85 (maig 1999), p. 21.
- «Vidrieras medievales catalanas. Estudio comparativo del vidrio de composición potásica y sus mecanismos de alteración en un ambiente urbano costero mediterráneo». *Sociedad Española de Cerámica y Vidrio* [Manises], vol. 43 (2003a).
- «Caracterización de los recubrimientos minerales y superficies desarrolladas durante la alteración de las vidrieras del Monasterio de Pedralbes (Barcelona)». *Sociedad Española de Cerámica y Vidrio* [Manises], vol. 43 (2003b).
- GIMENO, Domingo; PUGÈS, Montserrat. «Caracterización química de la vidriera de sant Pere i sant Jaume (segun-

- do cuarto del s. XIV, monestir de Pedralbes, Barcelona)». *Boletín de la Sociedad Española de Cerámica y Vidrio* [Madrid], vol. 41, núm. 2 (2002), p. 225-231.
- GIRBAL, Enrique Claudio. *Guía-cicerone de la inmortal Gerona*. Girona: Tipografía G. Cumané, 1866.
- GONZÁLEZ, Joan Ramon; BALASCH, Esther; RODRÍGUEZ, Josep-Ignasi. *Visions de la Seu Vella: Recorregut antològic, escrit i gràfic pel procés de recuperació del castell de Lleida*. Lleida: Pagès Editors, 1998.
- GONZÁLEZ HURTEBISE, Eduardo. «La ex-colegiata de S. Félix de Gerona». *Revista de la Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa* [Barcelona], vol. IV (1904-1906).
- GONZÁLEZ-VARAS IBÁÑEZ, Ignacio. *La catedral de León: Historia y restauración (1859-1901)*. Lleó: Lancia, 1993.
- GOURON, A. «La réglementation des métiers en Languedoc au Moyen Âge». *Études d'Histoire Économique, Politique et Sociale* [Ginebra; París], vol. XXII (1958), p. 328-329.
- Gran enciclopèdia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986-1998.
- GRIZZARD, Mary. «An identification of Martorell's Commission for the Aragonese Courts». *The Art Bulletin* [Nova York], vol. LXIV (juny 1982).
- GRODECKI, L. «Suger et l'architecture monastique». A: *Architecture monastique. Actes et travaux de la rencontre franco-allemande des historiens d'art*. Magúncia: Bulletin des Relations Artistiques France-Allemagne, 1951.
- «La couleur dans le vitrail du XIIIe au XVIIe siècles». A: *Problèmes de la couleur. Exposés et discussions du Colloque du Centre de Recherches de Psychologie Comparative tenu à Paris les 18, 19, 20 mai 1954*. París, SEVPEN, 1957.
- «Les vitraux de Saint-Urbain de Troyes». A: *Congrès Archéologique de France*. París: Siège Social; Orleans: M. Pillault, 1955.
- *Les vitraux de Saint-Denis: Étude sur le vitrail au XIIIe siècle*. París: Centre National de la Recherche Scientifique, 1976.
- «Les problèmes de l'origine de la peinture gothique et le Maître de Saint Chéron de la cathédrale de Chartres». *Revue de l'Art* (París), núm. 40-41 (1978).
- «Les vitraux anglais». A: GRODECKI, L.; BRISAC, C.; LAUTIER, C. *Le vitrail roman*. Friburg: Office du Livre, 1983, p. 198-214.
- «Vitrail». A: *Encyclopaedia Universalis*. Vol. 18. París: Encyclopaedia Universalis, 1985, p. 973-979.
- *Le Moyen Âge retrouvé*. Vol. I: *De l'an mil à l'an 1200*. París: Flammarion, 1986a.
- «Un atelier de peintre-verrier du XIIIe siècle. Étude sur les vitraux des cathédrales de Bourges, Chartres et Poitiers». A: GRODECKI, L. *Le Moyen Âge retrouvé*. Vol. I: *De l'an mil à l'an 1200*. París: Flammarion, 1986b, p. 437-476.
- *Le Moyen Âge retrouvé*. Vol. II: *De saint Louis à Viollet-le-Duc*. París: Flammarion, 1990a.
- «La restitution des vitraux "royaux" de la cathédrale d'Évreux». A: GRODECKI, L. *Le Moyen Âge retrouvé*. Vol. II: *De saint Louis à Viollet-le-Duc*. París: Flammarion, 1990b, p. 227-240.
- «Les verriers d'Évreux». A: GRODECKI, L. *Le Moyen Âge retrouvé*. Vol. II: *De saint Louis à Viollet-le-Duc*. París: Flammarion, 1990c, p. 241-254.
- GRODECKI, Louis; BRISAC, Catherine. *Le vitrail gothique au XIIIe siècle*. Friburg: L'Office du Livre, 1984a.
- «Grisailles claires et verrières mixtes». A: GRODECKI, Louis; BRISAC, Catherine. *Le vitrail gothique au XIIIe siècle*. Friburg: L'Office du Livre, 1984b, p. 149-152.
- «Sienne: le "vitrail de peintre"». A: GRODECKI, Louis; BRISAC, Catherine. *Le vitrail gothique au XIIIe siècle*. Friburg: L'Office du Livre, 1984c, p. 149-152.
- GRODECKI, L.; BRISAC, C.; LAUTIER, C. *Le vitrail roman*. Friburg: Office du Livre, 1977.
- GROS I PUJOL, Miquel dels Sants. «L'antic retaule romànic de la catedral de Vic. Assaig de reconstrucció». A: *Studia Vicensia*. Vic: Arxiu de la Biblioteca i el Museu Episcopals, 1989, p. 99-126.
- GUDIOL I CUNILL, Josep. *Nocions de arqueologia sagrada catalana*. Vic: Imprenta de la Viuda de R. Anglada, 1902.
- «El Col·legi de Pintors de Barcelona a l'època del Renaixement». *Revista d'Estudis Universitaris Catalans* [Barcelona], s. núm. (1908), p. 147-156 i 207-214.
- «De vidrieres i vidriers catalans». *La Veu de Catalunya. Pàgines Artístiques* [Barcelona], núm. 476, 480, 486 i 492 (15 setembre 1919).
- *Nocions de arqueologia sagrada catalana*. Vol. 2. Vic: Tipografia Balmesiana, 1933.
- *Els claustres de la catedral de Vic*. Vic: Patronat d'Estudis Ausonencs, 1982. (Osona a la Butxaca; 9)
- GUDIOL RICART, J.; ALCOLEA I BLANCH, S. *Pintura gòtica catalana*. Barcelona: Polígrafa, 1986.
- Guia històrica de Cervera: Dels orígens fins ara*. Lleida: Centre Municipal de Cultura de Cervera: Diputació de Lleida, 1993, p. 36.

- GUILLERÉ, Christian. «Aspectes de la société géronaise à la fin du xiv siècle». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. 25, núm. 1 (1979-1980), p. 333-355.
- «Assistència i caritat a la Girona del segle xv». A: *Diner, poder i societat a la Girona del segle xv*. Girona: Ajuntament de Girona, 1984. (Quaderns d'Història de Girona)
- *Girona medieval: L'etapa d'apogeu, 1285-1360*. Girona: Ajuntament de Girona, 1991. (Quaderns d'Història de Girona)
- Himmelslicht: Europäische Glasmalerei im Jahrhundert des Kölner Dombaues (1248-1349)*. Köln: Schnütgen: Museum der Stadt Köln, 1998. (Corpus Vitrearum Deutschland)
- HOFFMANN, Konrad. *The year 1200: The exhibition*. Vol. I. Nova York: The Metropolitan Museum of Art, 1970, núm. cat. 225.
- IGLESIAS, Josep. *Memoria sobre los principios químicos del arte de hacer el vidrio, leída por Don Francisco Dusay y de Mari en 25 de enero de 1792*. Barcelona: Real Academia de Ciencias Naturales y Artes de Barcelona, 1964.
- *El fogatge de 1497. Estudi i transcripció*. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, 1991, p. 115.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; València: Edicions 3 i 4; Palma: Moll, 1995.
- JABLONSKI, C.; MENS, D. *Regards sur le vitrail*. Arles: Actes Sud, 2002.
- JORDÀ I CAPDEVILA, Josep M. *Molins de Rei: La parròquia de Sant Miquel Arcàngel*. Molins de Rei: Parròquia de Sant Miquel Arcàngel, 1993.
- JOUBERT, Fabienne. «Illusionnisme monumental à la fin du xive siècle: les recherches d'André Beauneveu à Bourges et de Claus Sluter à Dijon». A: *Pierre, lumière, couleur: Études d'histoire de l'art du Moyen Âge*. París: Presses Université de Paris-Sorbonne, 1999, p. 367-384.
- JULLÀ, Josep Maria; PUGÈS, Montserrat; CALMELL, Alcía; GIMENO, Domingo; BESARAN, Pere; CORTÉS, Fernando. «Restauració del vitrall de Sant Pere i Sant Jaume de l'església del monestir de Pedralbes». A: *I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 359-373.
- JUNYENT, Eduard. *Vich: Su catedral y su decoración*. Vic: Tipografia Balmesiana, 1944.
- «La catedral de Vich en el periodo de la Reconquista». *Ausa* [Vic], vol. v (1964-1967).
- *La catedral de Vic*. Sabadell: Ausa, 1995.
- KERR, Jill. *The repair and maintenance of glass in churches*. Londres: Council for the Care of Churches: Church House Publishing, 1991.
- KURMANN-SCHWARZ, B. «Vetrata». A: *Enciclopedia dell'arte medievale*. Vol. xi. Roma: Istituto della Enciclopedia Italiana, 2000, p. 584-603.
- «La catedral de Barcelona». *Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros* [Barcelona], vol. iv, núm. 13 (1r trimestre 1913), p. 18-60.
- LABANDE, L.-H. *Les primitifs français: Peintres et peintres-verriers de la Provence occidentale*. Vol. I. Marsella: Libr. Tacussel, 1932.
- LACARRA DUCAY, Maria Carmen. «Els pintors de l'arquebisbe Dalmau de Mur en terres d'Aragó». A: *Jaume Huguet, 500 anys*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992, p. 86-97.
- *El retablo mayor de San Salvador de Zaragoza*. Saragossa: Gobierno de Aragón. Librería General, 2000.
- LAFOND, Jean. *Les vitraux de l'église Saint-Ouen de Rouen*. Vol. I. París: Caisse Nationale des Monuments Historiques: Centre National de la Recherche Scientifique, 1970. [Amb la col·laboració de F. Perrot i P. Popesco]
- *Le vitrail: Origines, technique, destinées*. París: Fayard, 1978.
- LEROY, B. «Les grands chantiers publics en Navarre sous la dynastie d'Évreux (1328-1430)». *Cahiers de la Méditerranée* [Niça], núm. 31 (1985), p. 55-71.
- LIAÑO, Emma. «Santes sense identificar...». A: *Pallium: Exposició d'art i documentació*. Tarragona: Catedral de Tarragona, 1992, p. 120-121, cat. núm. 68-69.
- LLAGOSTERA, Daniel. «Epistolari del Rei En Martí d'Aragó 1396-1410». *Revista de la Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa* [Barcelona], vol. vi (1909-1913).
- LLOBET, Josep Maria. *L'hospital de Castelltort: Sis-cents anys d'assistència social a Cervera*. Lleida: Virgili & Pagès, 1990.
- «Pere Perull, un dels mestres de l'obra de l'església de Santa Maria de Cervera (1401-1423)». A: YARZA LUACES, Joaquín; FITÉ, Francesc [ed.]. *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs: Universitat de Lleida, 1999.

- LLOMPART, Gabriel. *La pintura medieval a Mallorca*. Vol. 4. Palma: Lluís Ripoll, 1980. (Eura; 1)
- LÓPEZ DE MENESES, Amada. «Documentos culturales de Pedro el Ceremonioso». *Estudios de Edad Media de la Corona de Aragón* [Saragossa], vol. v (1952).
- LORENTZ, Philippe. «Une commande du chancelier Nicolas Rolin au peintre Antoine Lonhy (1446): la vitrerie du château d'Authumes». *Bulletin de la Société de l'Histoire de l'Art Français* [París], s. núm. (1994), p. 9-13.
- LORÉS, Immaculada; GIL, Isabel. «L'antiga canonja de la Seu Vella de Lleida: noves aportacions a l'evolució arquitectònica del conjunt dels seus edificis». *La Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 1 (1999).
- MACIÀ, Montserrat. «Pintures murals de Sant Domènec de Puigcerdà». A: *Catalunya medieval*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992, p. 318-319.
- MADURELL, Josep Maria. «El Palau Reial Major de Barcelona: recull de notes històriques». *Analecta Sacra Tarraconensis* [Barcelona], vol. XII (1936), p. 491-518.
- «El Palacio Real Mayor de Barcelona. Nuevas notas para su historia». *Analecta Sacra Tarraconensis* [Barcelona], vol. XIII (1937-1940), p. 88-112.
- «Las antiguas dependencias del Palacio Real Mayor Barcelona». *Analecta Sacra Tarraconensis* [Barcelona], vol. XIV (1941), p. 129-154.
- «Pedro Nunyes y Enrique Fernandes, pintores de retablos: notas para la historia de la pintura catalana de la primera mitad del siglo XVI». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. I, núm. 3 (hivern 1943), p. 13-91; vol. II, núm. 1 (gener 1944), p. 7-65; vol. II, núm. 2 (abril 1944), p. 25-72; vol. II, núm. 3 (juliol 1944), p. 11-62.
- «Antoni Sadurní. El arte en la comarca Alta de Urgel». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. IV (1946), p. 59-76.
- «Escultores renacentistas en Cataluña». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. V, núm. 3-4 (juliol-desembre 1947), p. 259-260 i 318-319.
- «Los contratos de obras en los protocolos notariales y su aportación a la historia de la arquitectura». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], vol. I (1948).
- «El pintor Lluís Borrassà: su vida, su tiempo, sus seguidores y sus obras (I)». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. VII (1949).
- «El pintor Lluís Borrassà: su vida, su tiempo, sus seguidores y sus obras (II)». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. VIII (1950).
- «El pintor Lluís Borrassà: su vida, su tiempo, sus seguidores y sus obras (III)». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. IX (1952).
- «L'antic convent de Santa Clara». *V. O. T. de Nostra Sra. de Pompeia* [Barcelona], núm. 60 (abril 1955), p. 1.
- *L'art antic al Maresme (del final del gòtic al Barroc salomònic): Notes documentals*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 1970.
- «Comandas comerciales barcelonesas de la Baja Edad Media». *Anuario de Estudios Medievales* [Barcelona], núm. 4 (1973).
- «Miscel·lània de notes històriques del monestir de Valldonzella». A: *Estudis cistercencs*. Barcelona: Germandat de Valldonzella, 1976, p. 72.
- MANDEL, Gabriele. *La miniatura romanica e gotica*. Milà: Mondadori, 1964.
- MANJARRÉS, J. de. *Nociones de arqueología cristiana para uso de los seminarios conciliares: Guía de párrocos y juntas de obra y fábrica de las iglesias*. Barcelona: Impr. del Heredero de Pablo Riera, 1867.
- *Las bellas artes: Historia de la arquitectura, la escultura y la pintura*. Barcelona: Librería de Juan y Antonio Bastinos, 1875.
- MANOTE I CLIVILLÉS, Maria Rosa. *L'escultura gòtica catalana de la primera meitat del segle XV a la Corona d'Aragó: Pere Joan i Guillem Sagrera*. Tesi doctoral inèdita. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1994. 2 v.
- MARCH, José María. *La real capilla del Palau*. Barcelona: Imprenta de la Revista Ibérica, 1955.
- MARCHINI, G. *Las vidrieras italianas*. Barcelona: Labor, 1962.
- MARK, Michael. *Stained glass in England during the Middle Ages*. Londres: Routledge, 1993.
- MARQUÈS, Josep M. «El temple de Sant Feliu de Girona al s. XIV». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. XLII: *I Congrés d'Història de Girona* (2001), p. 131-150.
- MARQUÈS I CASANOVAS, Jaume. «Els vitralls de la seu de Girona». *Revista de Girona* [Girona], núm. 97 (1981), p. 267-274.

- MARTIN, Frank; RUF, Gerhard. «Il Maestro di Figline». A: *Le vetrate di San Francesco di Assisi*. Assís: Cassa di Risparmio di Perugia: Sacro Convento di Assisi: Casa Editrice Francescana, 1998a, p. 148-158.
- «Giovanni di Bonino». A: *Le vetrate di San Francesco di Assisi*. Assís: Cassa di Risparmio di Perugia: Sacro Convento di Assisi: Casa Editrice Francescana, 1998b, p. 171-179.
- «Su progetto ed esecuzione nella pittura italiana su vetro». A: *Le vetrate di San Francesco di Assisi*. Assís: Cassa di Risparmio di Perugia: Sacro Convento di Assisi: Casa Editrice Francescana, 1998c.
- MARTÍNEZ BURGOS, M. «Nicolás de Vergara, cantero». *Archivo Español de Arte* [Madrid], núm. 89 (1950).
- MARTORELL, Francesc. «Els Borrassà, pintors de Girona». *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* [Barcelona], vol. xxxi, núm. 317 (1921).
- MAS I DOMÈNECH, José. *Notes històriques del Bisbat de Barcelona*. Vol. I: *Taula dels altars y de les capelles de la Seu de Barcelona*. Barcelona: Establiment Tipogràfic de Jaume Vives, 1906.
- «Notes sobre antics pintors a Catalunya (1151-1738)». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras* [Barcelona], vol. vi (1911-1912), p. 216-221, 250-260, 307-321 i 430-440.
- *Guía-itinerario de la catedral de Barcelona*. Barcelona: Imprenta La Renaixensa, 1916.
- *Notes històriques del Bisbat de Barcelona*. Vol. xiii, 1a part. Barcelona: Tipografia Catòlica Pontificia, 1921.
- MASNOU, Paul. «Inventaire du Château-Royal de Perpignan (1373-1376)». *Bulletin de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales* [Perpinyà], vol. liv (1914).
- MASSÓ TORRENTS, J. *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca del Ateneo Barcelonès*. Barcelona: s. n., 1902.
- «Medieval stained glass in a Mediterranean climate: typology, weathering and glass decay, and associated biomineralization processes and products». *American Mineralogist* [Washington], vol. 88 (2003).
- MEISS, Millard. «Fresques italiennes cavallinesques et autres à Béziers». *Gazette des Beaux Arts* [París], vol. xviii (1937), p. 275-286.
- «La Madonna dell'Umiltà». A: *Pittura a Firenze e Siena dopo la morte nera: Arte, religione e società alla metà del trecento*. Torí: Einaudi, 1982a, p. 207-224.
- *French painting in the time of Jean de Berry: The Limbours and their contemporaries*. Nova York: George Braziller, 1982b. 2 v.
- MESTRES, J. O. *Real Monasterio de Santa María de Pedralbes: Apuntes histórico-arquitectónicos*. Barcelona: Tipolitografía de Celestino Verdaguer, 1882.
- MESURET, Roberto. «Antoni de Lonhy». *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona* [Barcelona], vol. ix: *Arte antiguo* (1951).
- MILIÁN MESTRE, Manuel. *Tot Morella*. Barcelona: Escudo de Oro, 1991. (Todo España; 52)
- MINGORANCE I RICART, Francesc Xavier. «La restauració dels vitralls de la catedral de Barcelona (1939-1953)». A: *I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre. Barcelona-Sitges, 30 de juny - 2 de juliol de 2000*. Barcelona: Fundació del Centre del Vidre de Barcelona, 2001. (Monografies; 1), p. 383-394.
- MIRET I SANS, J.; PUIG I CADAVALCH, J. «El Palau de la Diputació General de Catalunya». A: *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, 1909-1910: Any III*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1911, p. 385-480.
- Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat: Museu Nacional d'Art de Catalunya: Institut d'Estudis Catalans, 1998-1999. 2 v.
- MOLINÉ Y BRASÉS, Ernest. *Les costums marítimes de Barcelona, universalment conegudes per «Llibre del Consolat de Mar»*. Apèndix de notes i documents inèdits relatius a la història del Consolat y de la Llotja de Barcelona per... Barcelona: Estampa d'Enrich i Cia., 1914.
- MONREAL Y TEJADA, Luis. *La catedral de Vic: Su historia, su arte y su reconstrucción. Las pinturas murales de José María Sert*. Barcelona: Ediciones Selectas, 1942.
- MORAGUES, Fidel de. «L'art, els artistes i els artesans de Valls». *Butlletí Arqueològic* [Tarragona], núm. 6 (1922), p. 145-147, i núm. 10 (1922), p. 234-235.
- MORERA, E. *Tarragona cristiana: Historia del arzobispado y del territorio de su provincia (Cataluña la Nueva)*. Vol. I. Barcelona: s. n., 1897.
- MUNDÓ, Anscari M. «Els jueus a Barcelona del segle IX al segle XI». A: *Catalunya Romànica*. Vol. XX: *Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1992.
- «La cultura artística escrita». A: *Catalunya Romànica*. Vol. I: *Introducció a l'estudi de l'art romànic*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.
- «El jutge Bonsom de Barcelona, callígraf i copista del 979 al 1024». A: *Scribi e colofoni: Le sottoscrizioni dei*

- copisti dalle origini all'avvento della stampa*. Spoleto, Centro Italiano di Studi sull'Alto Medioevo, 1995, p. 269-288.
- «Vitralls litúrgics catalans del segle XI». *Miscel·lània Litúrgica Catalana* [Barcelona], vol. VII (1996a), p. 39-44.
- «Analyse paléographique de l'astrolabe carolingien». *Physis. Rivista Internazionale di Storia della Scienza* [Florència], núm. 32 (1996b), p. 303-321.
- *Obres completes*. Vol. I: *Catalunya: De la romanitat a la sobirania*. Barcelona: Curial: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998, p. 583-610.
- «El CVMA Catalunya». A: BARRAL I ALTET, Xavier. *Vitralls medievals de Catalunya*. Barcelona: Lunwerg: Institut d'Estudis Catalans, 2000, p. 9.
- «Documenti catalani per la storia delle vetrate antiche». A: *Il colore nel medioevo: Arte, simbolo, tecnica. La vetrata in Occidente dal IV all'XI secolo. Atti delle Giornate di Studi, Lucca 23-25 settembre 1999*. Lucca: Istituto Storico Lucchese, 2001, p. 213-232.
- MUNDÓ, Anscari M.; BARRAL I ALTET, Xavier. «État actuel d'avancement du CVMA Catalogne (vol. IV et V)». Comunicació pronunciada al XIX International Colloquium del Corpus Vitrearum Medii Aevi. Cracòvia, 14-18 de maig de 1998.
- MUNDT, Barbara. «Der zyklus der Chapelle de Rieux und seine künstlerische nachfolge». A: *Jahrbuch der Berliner Museen*. Berlín: Berliner Museen, 1967, p. 26-80.
- MÜNZER, Jerónimo. *Viaje por España y Portugal en los años 1494-95*. Madrid: Tipografía de la Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos, 1924.
- MUÑOZ COSME, Alonso. «Arquitectura y vidrieras: evolución del siglo XIII al XIX». A: *Conservación de vidrieras históricas. Análisis y diagnóstico de su deterioro. Restauración*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute, 1997.
- MURO, C. [et al.]. «Chemical evaluation of stone biodeterioration mechanisms». A: *3rd International Conference on Non-Destructive Testing. Microanalytical Methods and Environment Evaluation for Study and Conservation of Works of Art*. Viterbo: s. n., 1992.
- MURRAY, S. *Building Troyes cathedral: The late gothic campaigns*. Bloomington; Indianapolis: Indiana University Press, 1987.
- NEWTON, Roy G. *The deterioration and conservation of painted glass: A critical bibliography*. Londres: British Academy: Oxford University: CVMA GB, 1982. (Occasional Papers; II)
- *Caring for stained glass*. Londres: EASA, 1987.
- NEWTON, Roy G.; DAVISON, J. *Conservation of glass*. Londres: Butterworths, 1989.
- NEWTON, Roy G.; FUCHS, D. «Chemical composition and weathering of some medieval glasses from York Minister». *Glass Tech.* [Würzburg], vol. 29, núm. 1 (1988).
- NIETO ALCAIDE, Víctor. «El "Tratado de la fábrica del vidrio", de Juan Denis, y el "Modo" de hacer vidrieras de Francisco Herranz». *Archivo Español de Arte* [Madrid], vol. XL, núm. 157-160 (1967), p. 273-303.
- *La vidriera del Renacimiento en España*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto Diego de Velázquez, 1970.
- *La luz, símbolo y sistema visual (El espacio y la luz en el arte gótico y del Renacimiento)*. Madrid: Cátedra, 1978.
- «Vidrieras españolas: perspectivas e instrumentos para su conservación». A: *Mecenazgo y conservación del patrimonio artístico: Reflexiones sobre el caso español*. Madrid: Fundación Argentaria: Visor Distribuciones, 1995. (Debates sobre Arte; 1), p. 49.
- *La vidriera española: Ocho siglos de luz*. Madrid: Nerea, 1998.
- «Vidrieros y pintores: el problema de los cartones y la vidriera del siglo XV». A: *Imágenes y promotores en el arte medieval: Miscelánea en homenaje a J. Yarza Luaces*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2001, p. 555-562.
- «Grutescos en vidrio: el ornamento y la vidriera española del siglo XVI». *Quintana* [Santiago de Compostella], núm. 2 (2003), p. 29-40.
- NIETO ALCAIDE, Víctor; MUNDÓ, Anscari M.; VILA-GRAU, Joan; VALLDEPÉREZ, Pere; SOTO CABA, Victòria; NIETO YUSTA, Constanza. *La vidriera española: Del gótico al siglo XXI*. Madrid: Fundación Santander Central Hispano, 2001.
- NOUGARET, Jean. «Les peintres-verriers à Montpellier au Moyen Âge et au XVI siècle». A: *Les vitraux de Narbonne: Lessor du vitrail gothique dans le sud de l'Europe*. Narbona: Ville de Narbonne, 1992. (Connaissance de Narbonne; 3), p. 73-78.

- ONOFRIO, Mario d'. «La vidriera en Italia en el Medioevo». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *Vidrieras medievales en Europa*. Barcelona: Lunwerg, 2003, p. 211-216.
- PALUSTRE, Bernard. «Inventaire du Château Royal de Perpignan a la fin du xv siècle». *Revue d'Histoire et d'Archeologie du Roussillon* [Perpinyà], vol. III (1902).
- PANIAGUA, José Ramon. *Vocabulario básico de arquitectura*. Madrid: Cátedra, 1978. (Cuadernos de Arte Cátedra)
- PÉREZ BUENO, Luis. *Vidrios y vidrieras*. Barcelona: Alberto Martín, 1942. (Artes Decorativas Españolas)
- PI I ARIMÓN, Andrés Avelino. *Barcelona antigua y moderna, descripción é historia de esta ciudad desde su fundación hasta nuestros días*. Vol. I. Barcelona: Imprenta y Librería Politécnica de Tomás Gorchs, 1851.
- PIFERRER, Pablo. *Recuerdos y bellezas de España. Obra destinada para dar a conocer sus monumentos, antigüedades, paisajes, etc. En láminas dibujadas por F. J. Parcerisa y acompañada con texto por... Principado de Cataluña I. Comprende las provincias de Barcelona, Gerona, Tarragona y Lérida*. Vol. I. Barcelona: Imprenta de Joaquín Verdaguier, 1839, p. 22-60.
- PIFERRER, Pablo; QUADRADO, José M. *España, sus monumentos y artes. Su naturaleza e historia: Islas Baleares*. Barcelona: Imprenta de Joaquín Verdaguier, 1888.
- PIJOAN, J. *Historia del arte: El arte al través de la historia*. Vol. II. Barcelona: s. n., 1915.
- *Summa Artis: Historia general del arte*. Vol. XI: *Arte gótico de la Europa occidental, siglos XIII, XIV y XV*. Madrid: Espasa-Calpe, 1947.
- PINTO I XANDRI, J.; BASTARDES I PARERA, A. *Basílica de Santa Maria del Mar. Barcelona. Vitralls. Vidrieras. Stained glass windows*. Barcelona: Santa Maria del Mar, 1977. (Sèrie Monogràfica Santa Maria del Mar; 2)
- La pintura gòtica hispanoflamenca: Bartolomé Bermejo i la seva època*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2003.
- PIQUÉ, Núria; PIQUÉ, Josep. *Els vitralls de colors*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura: Amics de la Seu Vella de Lleida, 2003. (Els Secrets de la Seu Vella; 4)
- PLA CARGOL, Joaquín. *Gerona arqueològica y monumental*. Girona: Biblioteca Gerundense de Estudios e Investigaciones; Madrid: Dalmau Carles Pla, 1946.
- PLADEVALL I FONT, Antoni. «Arnau i Bertran de Mont-rodon, dos grans bisbes gironins del segle XIV». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. XXXIV (1994).
- *L'art gòtic a Catalunya*. Vol. 1: *Arquitectura*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- *L'art gòtic a Catalunya*. Vol. 2: *Pintura*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.
- *L'art gòtic a Catalunya*. Vol. 4: *Arts de l'objecte*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2008.
- PLANAS, Josefina. *El esplendor del gòtic catalán: La miniatura a comienzos del siglo XIV*. Lleida: Estudi General, 1998.
- PLEYÁN DE PORTA, José. *Apuntes de historia de Lérida, o sea, compendiosa reseña de sus principales hechos desde la fundación de la ciudad hasta nuestros tiempos*. Lleida: Imprenta de Carruez, 1873.
- PONS GURI, José María. *Un siglo de arte religioso en San Martí de Arenys*. Arenys de Mar: Tipografía Tatjé, 1944.
- PONS I MARQUÈS, Joan. *Cartulari de Poblet: Edició del manuscrit de Tarragona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1938.
- POST, Chandler R. *A history of Spanish painting*. Vol. XII (1-2): *The Catalan school in the early Renaissance*. Cambridge: Harvard University Press, 1958, p. 59-76.
- PRADALIER-SCHLUMBERGER, Michèle. «Le Maître de Rieux (1330-1350)». A: *Toulouse et le Languedoc: La sculpture gothique, XIII-XIV siècles*. Tolosa de Llenguadoc: Presses Universitaires du Mirail, 1998, p. 210-274.
- PUIG Y PUIG, Sebastià. *Episcopologio de la sede barcinonense*. Barcelona: Biblioteca Balmes, 1924. (Biblioteca Històrica, Serie I; 1)
- PUGÈS, Montserrat. «Restauració i arqueologia urbana a Barcelona els darrers 15 anys». *Quaderns Tècnics de l'MHCB. Conservació i Restauració* [Barcelona], núm. 1 (2005), p. 34-51.
- PUIGGARÍ Y LLOBET, Josep. «Noticia de algunos artistas catalanes inéditos de la Edad Media y del Renacimiento. Apuntes leídos en la sesión de 17 de junio de 1871». *Memorias de la Real Academia de Buenas Letras* [Barcelona], vol. III (1880).
- RÀFOLS, J. P. *Diccionario biográfico de artistas de Cataluña*. Barcelona: Millà, 1951-1954. 3 v.
- RAMON I VINYES, Salvador. *Catedral de Tarragona: El retaule de l'altar major*. Tarragona: Catedral de Tarragona, 1988.
- RAURET, E.; CASASSAS, E.; BAUCCELLS, M. «Spectrochemical analysis of some medieval glass fragments from catalan gothic churches». *Archaeometry* [Oxford], vol. 27, núm. 2 (1985), p. 195-201.

- RÉQUIN, Henri. «Documents inédits sur les peintres, peintres-verriers et enlumineurs d'Avignon au xve siècle». A: *Réunion des Sociétés des Beaux-Arts des Départements*. Vol. XIII. París: Ministère de l'Instruction Publique et des Beaux-Arts. Direction des Beaux-Arts, 1899.
- RENOUVIER, J.; RICARD, A. «Des maîtres de pierre et autres artistes gothiques de Montpellier». *Mémoires de la Société Archéologique de Montpellier* [Montpellier], vol. II (1844), p. 135-350.
- RIBAULT, Jean-Yves. *Un chef-d'oeuvre gothique: La cathédral de Bourges*. Bourges: Anthese, 1995.
- RIBERA, Manuel Mariano. *Real capilla de Barcelona, la mayor y más principal de los reynos de la Corona de Aragón. Ilustrada y defendida a favor de nuestro gran monarca, rey y señor Carlos segundo (que Dios guarde) con singulares noticias, nuevamente descubiertas y elevadas de el sepulviro de el olvido por el M. R. P. Fr.* Barcelona: Jaime Surià, 1698.
- RIERA Y SOLER, Lluís. *La Casa de la Llotja del Mar de Barcelona: Monografía històric-descriptiva*. Barcelona: Impremta Elzeviriana de Borrás y Mestres, 1909.
- RIGALT, Antoni. «Presentación de algunas muestras de vidrieras de color y explicación de los procedimientos seguidos para pintar y construir las mismas, desde la aparición de este arte hasta nuestros días». *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona* [Barcelona], vol. II (1898), p. 291-297.
- «Les vitralls». *Arts i Vells Oficis* [Barcelona], s. núm. (deseembre 1927), p. 33-39.
- ROBIN, Marcel. *Table alphabétique de l'inventaire de la série B, tome 1*. Perpinyà: Imprimerie G. Trilha, 1974.
- ROCA Y FLOREJACHS, Luis. *La seo de Lérida: Memoria de la catedral antigua de esta ciudad con el juicio crítico de este histórico monumento desde el punto de vista artístico*. Lleida: Artes Gráficas Sol & Benet, 1911.
- RODON I BONET, Joan [dir.]. *Rehabilitació sales de lectura de l'antic hospital de la Santa Creu, 1994-95*. Barcelona: Burgués Associats: Generalitat de Catalunya, 1997. [Premi 1996 Dragados y Construcciones, SA]
- RODRÍGUEZ CODOLÀ, Manuel. «Algo de maestros pintores de vidrios y notas sobre vidrieras de colores». *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona* [Barcelona], vol. XXVII, núm. 8 (1944), p. 209-225.
- ROMANO, Giovanni. «Sur Antoine de Lonhy en Piemont». *Revue de l'Art* [París], núm. 85 (1989), p. 34-44.
- ROMESTAN, Guy. «Les marchands de Montpelier et la leude de Majorque pendant la première moitié du xiv siècle». A: *Majorque, Languedoc et Roussillon de l'Antiquité à nos jours*. Montpellier: Fédération Historique du Languedoc Méditerranéen et du Roussillon, 1982, p. 53-60.
- RUBIO Y CAMPRONERO, Ignacio. *El Palacio de la Excelentísima Diputación Provincial de Barcelona*. 2a ed. Barcelona: Diputació Provincial de Barcelona, 1972. [La primera edició és del 1952]
- RUBIÓ Y LLUCH, Antoni. *Documents per la història de la cultura catalana mig-aval*. Vol. II. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1921.
- RUFET, Luis. *Mulassa de privilegis o repertoris dos, trets del Libre de Privilegis y altre dels llibres de Consells de la Lonja de Barcelona*. S. ll.: s. n., 1601-1602.
- RUIZ, Francesc. «La darrera producció del taller de Lluís Borrassà. Una via per a l'aproximació a dos artistes: Lluís Borrassà i Pere Sarreal». *Lambard: Estudis d'Art Medieval* [Barcelona], vol. IX (1997), p. 53-96.
- «Repercussions i incidència del periple pictòric mallorquí per terres catalanes i valencianes». A: *Mallorca gòtica*. Palma; Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1998, p. 21-43. [Catàleg]
- «La rosassa de la coronació de la Mare de Déu i les pintures del portal major en el context iconogràfic de la façana principal». *Butlletí del Museu d'Art Nacional de Catalunya* [Barcelona], núm. 4 (2000), p. 61-69.
- «Apropament a la simbologia de la Mare de Déu dels Consellers». *Butlletí del Museu d'Art Nacional de Catalunya* [Barcelona], núm. 5 (2001a).
- *Bernat Martorell, el mestre de sant Jordi*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2001b, p. 39.
- «Antoine de Lonhy». A: *La pintura gòtica hispanoflamenca: Bartolomé Bermejo i la seva època*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2003, p. 328-329.
- «De pintura medieval valenciana». A: *Catálogo de la exposición «Espais de llum. La luz de las imágenes»*. Borriana; Castelló; Vila-real: Catedral de València, 2009.
- RUIZ, Francesc [coord.]. *L'art gòtic a Catalunya. Pintura II: El corrent internacional*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.
- RUIZ MATEOS, Aurora. «La estructura arquitectónica como medio para la simbología de la luz». A: *Conservación de vidrieras históricas: Análisis y diagnóstico de su deterioro. Restauración*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute, 1997, p. 75-77.
- SÀNCHEZ GONZALBO, Àngel. «Maestros vidrieros de Morella». A: ZARAGOZA CATALÁN, Arturo. *Textos recuperados para la historia del Maestrazgo*. Morella: Centro de Estudios del Maestrazgo, 1991, p. 67-71.

- SÁNCHEZ DEL REAL, J. «Severino, maestro vidriero». *Revista del Diari de Tarragona* [Tarragona], núm. 195 (1990), p. 10.
- SANCHÍS SIVERA, José. *Vidriera historiada medieval en la catedral de Valencia*. València: Imprenta de Antonio López y Cía., 1918.
- SANDLER, L. F. «A follower of Jean Pucelle in England». *The Art Bulletin* [Nova York], vol. LII (1970), p. 363-372.
- SANPERE I MIQUEL, Salvador. *Topografía antigua de Barcelona: Rodalía de Corbera*. Barcelona: s. n., 1890.
- *Barcelona en 1492. Conferencias leídas sobre el estado de la cultura española y particularmente catalana en el siglo XV*. Barcelona: Ateneo Barcelonés, 1893.
- *Fin de la nación catalana*. Barcelona: Tipografía L'Avenç, 1905.
- *Los cuatrocentistas catalanes: Historia de la pintura en Cataluña en el siglo XV*. Vol. I. Barcelona: s. n., 1906.
- SCHER, S. K. «Note sur les vitraux de la Sainte-Chapelle de Bourges». *Cahiers d'Archéologie et d'Histoire du Berry* [Bourges], núm. 35 (1974), p. 23-44.
- SCHULER, Karl F. «Antependium with enthroned Virgin and Child». A: *The art of medieval Spain, a. d. 500-1200*. Nova York: The Metropolitan Museum of Art, 1993, p. 326-327.
- SEGURA Y VALLS, Juan. *Historia de la villa de Santa Coloma de Queralt*. Barcelona: Imprenta de Vicente Magriñá, 1879.
- *Història de Santa Coloma de Queralt*. Igualada: Pere Bas, 1953.
- Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 2: *Vitralls i vitrallers* (2000).
- SIERRA, Albert. «Les pintures murals de la capella de la Pietat i el campanar de l'església del monestir de Sant Cugat del Vallès». *GAUSAC* [Sant Cugat del Vallès], núm. 16 (juny 2000), p. 25-35.
- SIMON I TARRÉS, Antoni. *Cavallers i ciutadans a la Catalunya del cinc-cents*. Barcelona: Curial, 1991. (Biblioteca Torres Amat; 9)
- STERLING, Charles. «Études savoyardes II. Le Maître de la Trinité de Turin». *L'Oeil* [París], núm. 215 (novembre 1972).
- *Enguerrand Quarton: Le peintre de la Pietà d'Avignon*. París: Ministère de Culture: Ed. de la Réunion des Musées Nationaux, 1983.
- *La peinture médiévale à Paris, 1300-1500*. París: Bibliothèque des Arts: Fondation Wildenstein, 1987.
- STOKSTAD, M. «Three apostles from Vich». *The Nelson Gallery and Atkins Museum Bulletin* [Kansas], vol. IV, núm. 11 (1970), p. 2-24.
- STYM-POPPER, Sylvain. «La chapelle double du Palais des Rois de Majorque à Perpignan». *Les Monuments Historiques de la France* [París], núm. 2 (abril-juny 1969).
- SUBES, Marine-Pasquine. «Quelques parallèles entre deux arts monumentaux au XIIIe siècle: peinture murale et vitrail». A: *Pierre, lumière, couleur: Études d'histoire de l'art du Moyen Âge*. París: Presses Université de Paris-Sorbonne, 1999, p. 151-164.
- SUREDA, Joan. *El gòtic català: Pintura*. Barcelona: Hogar del Libro, 1977.
- SUREDA, Joan [et al.]. *L'art gòtic a Catalunya. Pintura III: Darreres manifestacions*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.
- TÁMARO, Eduardo. *Guía histórico-descriptiva de la Santa Iglesia Catedral Basílica de Barcelona*. Barcelona: Tipografía Católica, 1882, p. 43-45 i 77-78.
- TERÉS, M. Rosa. «Art i arquitectura a la Seu Vella de Lleida en temps d'Alfons el Magnànim». *Seu Vella: Anuari d'Història i Cultura* [Lleida], núm. 3: *L'època d'Alfons el Magnànim* (2001), p. 55-122.
- TORMO I MONZÓ, Elias. *Bartolomé Bermejo, el más recio de los primitivos españoles*. Madrid: s. n., 1926.
- TORRAS I TRILLÓ, Santi. *Mare Aurem: Artistes i artesans de la Llotja de Mar de Barcelona a l'època del Renaixement*. Barcelona: Museu Marítim de Barcelona, 2001.
- TOUS, Llorenç; COLL, Pedro; LLOMPART, Gabriel. *Vitrales de la catedral de Mallorca*. Palma: Rotary Club Palma-Almudaina, 1993.
- VALENTÍN, Nieves [et al.]. «La conservación de vidrieras históricas. Estudios preliminares sobre la aplicación de sistemas gelificados». A: *Conservación de vidrieras históricas. Análisis y diagnóstico de su deterioro. Restauración*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute, 1997, p. 7-9.
- VANDEM BEMDEN, Yvette. «Las vidrieras medievales en los antiguos Países Bajos». A: BARRAL I ALTET, Xavier [dir.]. *Vidrieras medievales en Europa*. Barcelona: Lunewerg, 2003, p. 231-246.
- VERDÉS PIJUAN, Pere. «La continuació i la finalització de les obres al segle XV». *Segarra*, núm. 46 (setembre 2000), p. 24. [Dossier sobre l'església de Santa Maria]

- VERGÉS I FORNS, Tomàs. *Santa Maria del Pi i la seva història*. Barcelona: La Formiga d'Or, 1992, p. 111-116.
- VERRIÉ, Frederic Pau. «La iglesia de los Santos Justo y Pastor». A: *Barcelona histórica y monumental*. Barcelona: Aymà, 1944, p. 39.
- «Les arts decoratives». A: *L'art català*. Barcelona: Aymà, 1955-1957.
- Vetrare: Arte e restauro. Dal Trattato di Antonio de Pisa alle nuove tecnologie di restauro*. Milà: Solvay, 1991.
- VÍDAL, Pierre. «Recherches relatives à l'histoire des beaux-arts et des belles-lettres en Roussillon depuis le xie siècle jusqu'au xvie». *Bulletin de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales* [Perpinyà], vol. XXVII (1885).
- «Recherches relatives à l'histoire des beaux-arts et des belles-lettres en Roussillon depuis le xie siècle jusqu'au xvie». *Bulletin de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales* [Perpinyà], vol. LI (1910).
- «La Citadelle de Perpignan et l'ancien Château des Rois de Majorque». A: *Les monuments historiques du Roussillon*. Perpinyà: Imprimerie Barrière & Cie., 1911.
- VILA I DELCLÒS, Antoni; VILA ROVIRA, Anna; VÉLEZ, Pilar; BARRAL I ALTET, Xavier. *Els colors de la llum: Vitralls de Vila-Grau a la Sagrada Família*. Barcelona: Temple Expiatori de la Sagrada Família, 2010. [Catàleg de l'exposició]
- VILA DINARÈS, Pau; CASASSAS SIMÓ, Lluís. *Barcelona i la seva rodalia al llarg dels temps*. Barcelona: Aedos, 1974.
- VILA-GRAU, Joan. «Notas sobre vidrieros catalanes». *Cuadernos Guadalimar* [Madrid], núm. 15 (1979), p. 71-72.
- «El vitrall gòtic a Catalunya. Notes sobre una recerca». *Serra d'Or*, núm. 279 (desembre 1982), p. 53-63.
- «El vitraller modernista Antoni Rigalt i Blanch». *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona* [Barcelona], 3a època, núm. 822, vol. XLV, núm. 18 (1983), p. 801-822.
- *El vitrall gòtic a Catalunya: Descubierta de la taula de vitraller de Girona*. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1985a.
- «Girona, clau de volta per a l'estudi del vitrall gòtic». *Revista de Girona* [Girona], núm. 113 (4t trimestre 1985b), p. 72-75.
- «La table du peintre-verrier de Gérone». *Revue de l'Art* [París], núm. 72 (1986), p. 32-34.
- *Cistercian stained glass windows at Santes Creus*. Kalamazoo: Cistercian Publications, 1993. (Cistercian Studies Series; 134), p. 151 i 279.
- «L'incert origen del vitrall de Worcester». A: *Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*. Vol. I. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Museu Nacional d'Art de Catalunya; Institut d'Estudis Catalans, 1998, p. 253-258.
- «Lengua y estética del arte de la vidriera». A: NIETO ALCAIDE, Víctor; MUNDÓ, Anscari M.; VILA-GRAU, Joan; VALLDEPÉREZ, Pere; SOTO CABA, Victòria; NIETO YUSTA, Constanza. *La vidriera española: Del gótico al siglo XXI*. Madrid: Fundació Santander Central Hispano, 2001, p. 57-72, 232-233 (biografia) i 253-254 (bibliografia). [Amb il·lustracions de Joan Vila-Grau, d'Antoni Vila i Delclòs i dels vitralls gòtics catalans]
- VILA-GRAU, Joan; RODON, Francesc. *Els vitrallers de la Barcelona modernista*. Barcelona: Polígrafa, 1982.
- VILA-GRAU, Joan; VILA I DELCLÒS, Antoni. *El vitrall: L'art del color i de la llum*. Barcelona: Fundació La Caixa, 2000. [Catàleg de l'exposició]
- VILARRUBIAS, Felfo A. *Noticia histórico-arquitectónica de los edificios del antiguo hospital de la Santa Cruz y casa de convalecencia de San Pablo de la ciudad de Barcelona (1401-1928)*. Barcelona: Diputación Provincial de Barcelona. Biblioteca Central, 1969.
- VILLANUEVA, Jaime. *Viaje literario a las iglesias de España*. Vol. XIV. Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia, 1851.
- *Viaje literario a las iglesias de España*. Vol. XXI. Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia, 1868.
- VIOLETT-LE-DUC, E. *Dictionnaire raisonné de l'architecture française du xie au xvie siècle*. Vol. IX. París: Morel & Cie., 1875.
- Els vitralls del monestir de Pedralbes i la seva restauració*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona; Museu d'Història de Barcelona, 2012. (MUHBA. Documents; 4)
- Vitraux de France du xie au xve siècles*. 2a ed. París: Musée des Arts Décoratifs, 1953. [Catàleg de l'exposició]
- VOLTES BOU, Pedro. «Repertorio de documentos referentes a los cónsules de ultramar y al Consulado de Mar conservados en el Instituto Municipal de Historia de Barcelona». A: *Aportaciones a la historia económica y social de la ciudad*. Barcelona: Instituto Municipal de Historia, 1964. (Documentos y Estudios; 13)
- *Barcelona durante el gobierno del archiduque Carlos de Austria (1705-1714)*. Vol. III. Barcelona: Instituto Municipal de Historia, 1970. (Documentos y Estudios; 20)

- WEETS, Olivier. *Étude préalable à la restauration générale des chapelles du Palais des Rois de Majorque*. Perpinyà: Ministère de la Culture et de la Communication. Direction Regionale des Affaires Culturelles. Pyrenées Orientales, 2005.
- WHITE, John. «Cimabue and the Siena oculus, Giotto and the Stefaneschi altarpiece, and the principal attributions to Duccio» A: *Duccio*. Londres: Thames and Hudson, 1979, p. 136-157.
- WOLBERS, R. C. «Aspects of the examination and cleaning of two portraits by Richard and William Jennys». A: *16th Annual Meeting of the American Institute for Conservation*. Nova Orleans: American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, 1988.
- WYTWER, T. «Biocorrosion in building industry». *Ochr. Koroz.*, núm. 28 (1985), p. 136-139.
- YARZA LUACES, Joaquín [et al.]. *Fuentes y documentos para la historia del arte*. Vol. III: *Arte medieval II: Románico y gótico*. Barcelona: Gustavo Gili, 1982.
- YEGUAS, Joan. *El convent de Bellpuig*. Tàrraga: Arxiu Històric Comarcal, 2003.
- YOUNG, Eric. *Bartolomé Bermejo: The great Hispano-flemish master*. Londres: Elek, 1975.
- ZALUSKA, Y. *Manuscrits enluminés de Dijon*. París: Centre National de la Recherche Scientifique, 1991.